โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐

๑. หน่วยงานรับผิดชอบ

๑.๑ หน่วยงานหลัก

๑.๑.๑ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สป.กษ.)

๑.๑.๒ กรมควบคุมมลพิษ

๑.๒ หน่วยงานบูรณาการ

๑.๒.๑ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

๑.๒.๒ หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์/นโยบาย

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ: ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๒.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๒.๒.๑ ประเด็นแผนแม่บท: ประเด็นพลังทางสังคม

๒.๒.๒ ประเด็นแผนย่อย: การเสริมสร้างทุนทางสังคม

๒.๒.๓ เป้าหมายของแผนย่อย: ภาคีการพัฒนามีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๒.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓

๒.๓.๑ หมุดหมายที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

๒.๓.๒ เป้าหมาย: มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น

๒.๔ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

๒.๔.๑ เป้าหมายที่ ๑๖ ความสงบสุข ยุติธรรม และสถาบันเข้มแข็ง

๒.๔.๒ เป้าหมายย่อย ๑๖.๗ สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดีในทุกระดับการตัดสินใจ

๒.๕ นโยบายรัฐบาล

๒.๕.๑ ข้อ ๑ นโยบายพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

- ข้อ ๑.๒ สืบสานต่อยอดโครงการพระราชดำริและโครงการตามแนวพระราชดำริ
- การส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๒.๖ นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒.๖.๑ ข้อ ๓ พัฒนาศักยภาพเกษตรกร

- ยกระดับทักษะผ่านหลักสูตร Reskill และ Upskill
- สร้างองค์ความรู้ ทักษะสมัยใหม่/สนับสนุนการประกอบอาชีพด้านการเกษตร

๒.๗ ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๗๐

- ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ ข้อ ๔ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนย่อยของแผนแม่บท ข้อ ๔.๑.๑ พลังทางสังคม ข้อ ๔.๑.๑.๔ การดำเนินภารกิจตามแผนแม่บทพลังทางสังคม

/๓.หลักการ...

๓.หลักการและเหตุผล

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตรได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหา และพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง เพื่อช่วยเหลือราษฎรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และช่วยพลิกฟื้นความอุดมสมบูรณ์ให้กลับคืนสู่ลุ่มน้ำปากพนังดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา โดยได้พระราชทานพระราชดำรินับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๑ เรื่อยมา และได้ทรงเริ่มดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นต้นมา การพัฒนาในระยะเริ่มต้นเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก ควบคู่กับการพัฒนาอาชีพ ส่งเสริมรายได้ภาคเกษตร และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

หลังจากได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหลัก ๆ ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริแล้ว เป้าหมายสำคัญต่อไป คือ การพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ในปัจจุบันต้องเผชิญกับปัญหาความผันผวนด้านราคาของผลผลิต สภาวะความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศที่ทำให้ผลผลิตเสียหาย ปัญหาด้านต้นทุนที่สูงขึ้นทำให้เกษตรกรมีฐานะความเป็นอยู่ที่ยากจนเกิดภาวะหนี้สินในครัวเรือน ให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

เพื่อเป็นการสนองพระราชดำริดังกล่าว สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) โดย สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช (ส.ป.ก.นครศรีธรรมราช) และกองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ (กปร.) ได้จัดทำโครงการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ในเขตปฏิรูปที่ดินตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามกรอบแนวทางการสร้างความมั่นคงและภูมิคุ้มกันในอาชีพของเกษตรกร เพื่อพัฒนาคนในการสร้างภูมิคุ้มกันในอาชีพและการดำเนินชีวิต โดยได้จัดทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ เพื่อสร้างความหลากหลายในอาชีพของเกษตรกรควบคู่ไปกับการปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และไม้ผลในพื้นที่บริเวณรอบบ้าน เป็นต้น และกิจกรรมพัฒนาและจัดตั้งศูนย์ต้นแบบแปลงสาธิต การประกอบอาชีพเสริมและขยายผลองค์ความรู้ไปยังเกษตรกรในชุมชน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมั่นคง เป็นรากฐานนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ในระยะยาว

ตามแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐ ได้กำหนดประเด็นการขับเคลื่อน ๖ มาตรการ ดังนี้ มาตรการที่ ๑ สงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากร มาตรการที่ ๒ ควบคุม ป้องกันมลพิษ และเสริมสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง มาตรการที่ ๓ บริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ มาตรการที่ ๔ พัฒนาและส่งเสริมอาชีพภาคเกษตร มาตรการที่ ๕ เพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพและเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็ง และมาตรการที่ ๖ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะคณะอนุกรรมการพัฒนาอาชีพฯ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบมาตรการที่ ๓ - ๕

เพื่อร่วมบูรณาการและขับเคลื่อนงานการพัฒนาอาชีพ ส.ป.ก. จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ เพื่อบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ พัฒนาและส่งเสริมอาชีพภาคเกษตร และเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพและเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็ง และเนื่องจากพื้นที่ดำเนินงานได้ขับเคลื่อนมาอย่างยาวนาน จึงมีการเปลี่ยนแปลงด้านสิทธิที่ดินทำกิน ส.ป.ก. จะดำเนินการสำรวจประเด็นด้านสิทธิที่ดินทำกินของเกษตรกรเพื่อปรับปรุงสิทธิในที่ดินให้ตรงกับข้อเท็จจริงในปัจจุบันด้วย

/๔. วัตถุประสงค์...

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อร่วมบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

๔.๒ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมอาชีพภาคเกษตรให้กับเกษตรกร

๔.๓ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพและเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็ง

๕.กลุ่มเป้าหมายการดำเนินการ

เกษตรกร/ทายาทเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๑๐๐ ราย

๖.สถานที่ดำเนินการ

๖.๑ ตำบลวังอ่าง, ตำบลควนหนองหงษ์, ตำบลท่าเสม็ด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

๖.๒ ตำบลควนพัง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๗. วิธีการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม

๗.๑ การพัฒนาอาชีพการเกษตรและนอกภาคเกษตร

๗.๑.๑ ขออนุมัติจัดทำโครงการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ในเขตปฏิรูปที่ดิน ภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๗.๑.๒ ประสานกลุ่มแกนนำเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการฯ แบบมีส่วนร่วม

๗.๑.๓ ดำเนินโครงการฯ ตามแผนการปฏิบัติการ ดังนี้

(๑) สนับสนุนปัจจัยการผลิต เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน ๑๐๐ ราย

(๒) คัดเลือกเกษตรกรที่พร้อมในการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๑ ราย

๗.๑.๔ ส่งเสริม/สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างความเข้มแข็งและอำนาจต่อรอง

๗.๑.๕ สรุปบทเรียน วิธีการฝึกอบรม ศึกษาดูงานการสนทนากลุ่ม การสาธิต ฝึกปฏิบัติ ตอบข้อซักถาม นำเสนอ

๗.๑.๖ การรายงานความก้าวหน้า ผลการดำเนินงาน และผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำเดือนในระบบ ALRO Tracking และรูปแบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปี

๗.๑.๗ การติดตามประเมินผลเกษตรกรตามแบบสัมภาษณ์เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมและเกษตรกรตัวอย่าง

๗.๑.๘ การจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการและการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวเนื่องกับโครงการฯ

๗.๑.๙ การสร้างภาพลักษณ์ผลการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ การจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการ และการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวเนื่องกับโครงการฯ

๗.๒ การจัดที่ดินทำกิน/แก้ไขปัญหาสิทธิในที่ดินเกษตรกร

๗.๒.๑ สำรวจพื้นที่ และเกษตรกรที่มีปัญหาด้านที่ดิน จำแนกประเภทปัญหา และสรุปข้อมูล

๗.๒.๒ ส.ป.ก.นครศรีธรรมราช ส่งข้อมูลตามข้อ ๗.๒.๑ ให้ กปร. เพื่อนำเสนอผู้บริหารสำหรับการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหา

/๘. ตัวชี้วัด...

๘. ตัวชี้วัด

๘.๑ เชิงปริมาณ : เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมตามแนวทางพระราชดำริ จำนวน ๑๐๐ ราย

๘.๒ เชิงคุณภาพ : เกษตรกรเป้าหมายที่น้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติและได้ผลจริงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕

๘.๓ ผลสัมฤทธิ์ : เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐

๙. งบประมาณ

รวมทั้งสิ้น ๑,๐๒๔,๘๐๐ บาท (หนึ่งล้านสองหมื่นสี่พันแปดร้อยบาทถ้วน) ประกอบด้วย

๙.๑ พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ จำนวน ๖๖๓,๘๐๐ บาท (หกแสนหกหมื่นสามพันแปดร้อยบาทถ้วน)

๙.๒ เงินนอกงบประมาณ (เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) จำนวน ๓๖๑,๐๐๐ บาท (สามแสนหกหมื่นหนึ่งพันบาทถ้วน)

๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

๑ ตุลาคม ๒๕๖๙ - ๓๐ กันยายน ๒๕๗๐

๑๑. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑๑.๑ เกษตรกรสามารถบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำให้สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้

๑๑.๒ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับประยุกต์เพื่อประกอบอาชีพที่หลากหลาย และสร้างภูมิคุ้มกันในอาชีพเกษตรกรรม

๑๑.๓ เกษตรกรได้รับการแก้ไขปัญหาด้านสิทธิที่ดินทำกิน

๑๑.๔ ชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังเป็นสังคมที่เข้มแข็ง